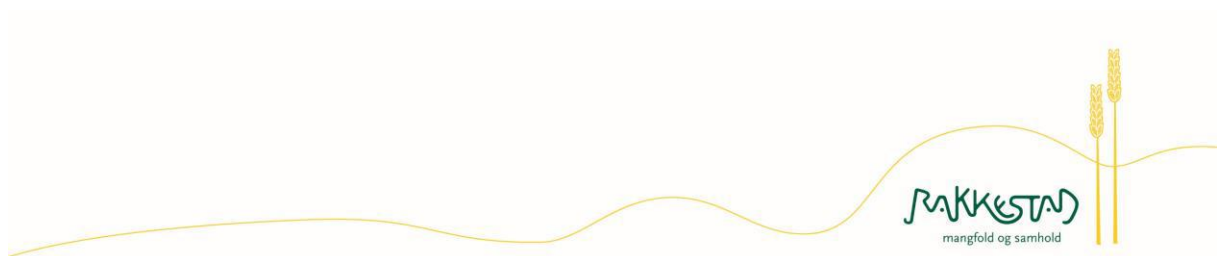

Landbruksinfo nr. 3 – 2026 fra Rakkestad kommune

Temaene i Landbruksinfo nr. 3

Vann på ville veier!	2
Naturskadeerstatning vs. SMIL-midler	3
SMIL-midler (Spesielle miljøtiltak i jordbruket)	3
Naturskadeerstatning (via Landbruksdirektoratet)	4
Håndtering av opphopninger av flomavfall på jordet som følge av uvær	5
Fugleinfluenta	6
Ny SMIL strategi 2026-2030 er på plass	7
Skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag	8
Vanlige feil i søknader om produksjons- og avløsertilskudd i 2025	9
Nydyrking av arealer må ferdigattesters FØR det kan søkes produksjonstilskudd for arealet	9
Driftsfellesskap og generasjonsskifte	9
Produksjonstilskudd (PT) opp mot grasdekte kantsoner og regionalt miljøtilskudd (RMP) ..	10
Sau og geit – når er du berettiget produksjonstilskudd?	11
Behov for AR5 oppdatering	12
Risikobasert kontroll 2026	12

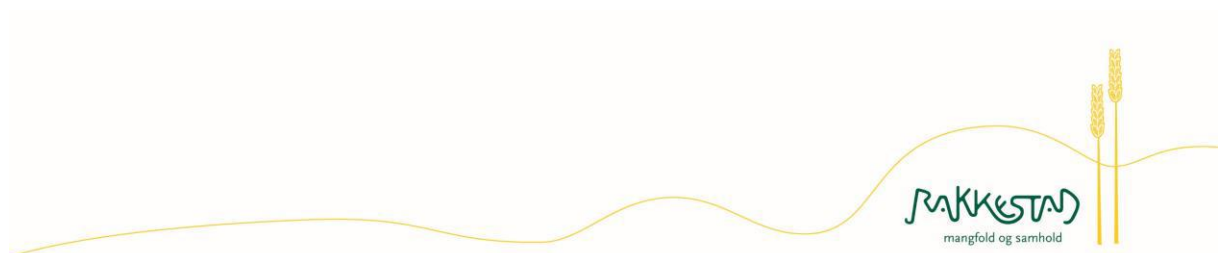

Vann på ville veier!

Uværet forrige uke kom på et sårbart tidspunkt for jordbruksarealene våre, og vannet har satt tydelige spor i terreng og på jordbruksareal. Det har stått vann oppover jordene, det har blitt dype erosjonsspor både i og utenfor dråg, finpartiklene i jorda har slammet ned høstkorn og hydrotekniske anlegg har kollapset - tonnevis av jord har forsvunnet ut i bekker og elver. Slike hendelser kan vi ikke dimensjonere oss fra, men vi kan og må gjøre tiltak for å redusere skadene neste gang. For eksempel:

- I dråg det har blitt erosjonsspor nå, må det sås grasdekte vannveier (flerårig gras i minst 6 meters bredde) dersom du skal ha mulighet til å så høstkorn eller høstoljevekster til høsten.
- Grasdekte vannveier bør følge hele dråget, helt til kum/utløp.
- Fangdammer bør du sjekke om de fortsatt fungerer som de skal. Er de fulle av jord, så bør de tømmes – enten om sommeren når det er tørt eller til vinteren når det er frost – SMIL-midler gir inntil 50 % tilskudd for tømming av fangdammer.
-
- Nedløpskummer er snarveier for jordpartikler, næringsstoffer og plantevernmidler. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn 2 meter rundt nedløpskummer.
 - o Så gjerne gras rundt nedløpskummer!
 - o Fungerer nedløpskummene som de skal? Dersom det har gravd rundt kummen tyder det på at vannet finner andre veier – Typisk SMIL-tiltak hvor det gis inntil 50 % tilskudd, 70% tilskudd for fellestiltak.
- Har du skogarealer som kan brukes som fordrøyningsdam? Finn muligheter til holde igjen vannet tidlig i nedbørsfeltet, det vil avlaste bekkene videre. Typisk SMIL-tiltak gir inntil 50 % tilskudd.
- Gode vegetasjonssoner langs bekker og elver sparer mye jord – både fordi de fungerer som filter og fordi de virker stabiliserende på bekkkantene.
 - o Har du jordbruksareal langs en elv der flom fører til erosjon, så må du sørge for å etablere grasdekte kantsoner i 6 meters bredde, dersom den naturlige kantsonen er smalere enn 8 meter – det gjelder uavhengig om du jordarbeider om høsten eller ikke.

- Dersom du skal jordarbeide om høsten må du sørge for å ha en plan for hvordan du skal løse kravet til buffersone langs vassdrag (i tillegg til minimumskravet om 2 m). Det kan løses på følgende måte:
 - Naturlig kantsone i minst 8 meter bredde
 - Sette igjen stubb i 20 meters bredde (evt. direktesådd høstkorn)
 - Så grasdekte kantsoner i 6 meters bredde (må høstes/slås)
 - I utgangspunktet skal ikke busker og trær langs vann fjernes! Det eneste som er tillatt er forsiktig skjøtsel.
- Har du fått skade på privat eiendom (f.eks. vei) som følge av flom, så kan det være aktuelt å søke naturskadeerstatning. **Viktig: Ta bilder for å dokumentere!**

Naturskadeerstatning vs. SMIL-midler

Har du fått skader etter uvær og flom og lurer på om det kan søkes [SMIL-midler](#) og/ eller [naturskadeerstatning](#) til utbedring av skadene?

Ved skader etter uvær og flom kan du i noen tilfeller søke både SMIL-midler og naturskadeerstatning, men ordningene dekker forskjellige typer skader. Nedenfor følger en oversikt:

SMIL-midler (Spesielle miljøtiltak i jordbruket)

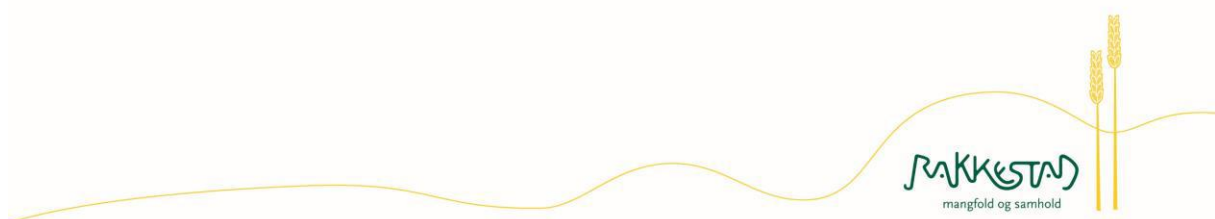
SMIL-tilskudd gis til miljøtiltak og kulturlandskapstiltak som går utover vanlig jordbruksdrift. Kommunen behandler søknadene og prioriterer etter lokale strategier.

Kan SMIL-midler brukes til skader etter uvær og flom?

Ja – men bare dersom skaden faller inn under typer tiltak SMIL faktisk støtter.

Relevante tiltak kan være:

- Restaurering eller oppgradering av hydrotekniske anlegg (grøfter, kummer, vannveier) for å hindre erosjon og avrenning. Dette kan være aktuelt hvis flommen har ødelagt slike anlegg.
- Tiltak som reduserer forurensningsrisiko fra jordbruket som følge av skadene.
- Eventuell reparasjon i kulturlandskapet der dette er relevant.

Viktig:

SMIL-midler gis ikke til å reparere ordinære produksjonsanlegg, eller til å dekke skader som regnes som «vanlig vedlikehold» eller ikke faller under miljø- eller kulturlandskapstiltak. Søknaden sendes via Landbruksdirektoratet, og behandles av kommunen.

Du finner mer informasjon hos [Landbruksdirektoratet](#) og i SMIL-strategien vår.

Naturskadeerstatning (via Landbruksdirektoratet)

Denne ordningen er mer direkte knyttet til skader etter uvær, flom og andre naturulykker. Kan du søke naturskadeerstatning?

Ja – dersom:

- Skaden skyldes ekstremvær, flom, ras eller annen naturulykke, og
- skaden gjelder jordbrukseiendom, veier, hydrotekniske anlegg, jordbruksareal eller bygninger som ikke kan forsikres på vanlig måte.

Naturskadeordningen dekker typisk:

- Utvasking eller ødeleggelse av grøfter, jordkanter, veger og gårdsveger
- Ødeleggelse på dyrka mark
- Andre tap direkte forårsaket av naturulykken

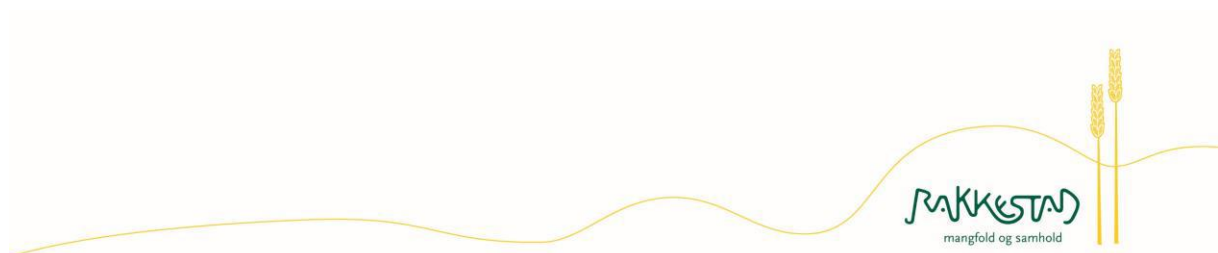
Kan man søke både SMIL-midler og naturskadeerstatning?

Ja – men ikke til samme kostnad.

Du kan:

- Søke naturskadeerstatning for skader som skyldes selve naturulykken.
- Søke SMIL-midler for miljørelaterte tiltak som kommer i etterkant, dersom de faller inn under SMIL-forskriften (for eksempel forbedret hydroteknikk for å unngå fremtidige skader).

Det er ikke lov å få dobbel finansiering for samme tiltak, men du kan kombinere ordningene på forskjellige deler av skaden eller arbeidet.

Håndtering av opphopninger av flomavfall på jordet som følge av uvær

Som følge av uværet var det flere vannforekomster rundt om i kommunen som flommet over. Flommen har flere steder ført til opphopning av større mengder med organisk flomavfall på matjordområdene våre. Det er ønskelig å få fjernet det organiske flomavfallet før våronna igangsettes.

Kommunen ønsker derfor å åpne opp for at gårdbrukere som har fått opphopning av organisk flomavfall på sine jorder, kan søke om dispensasjon fra *Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner, Rakkestad kommune, Østfold, (forskriften)* for å få tillatelse til å brenne kontrollert det organiske flomavfallet på sin eiendom, dersom det ikke er andre måter å lovlig håndtere flomavfallet på.

En dispensasjonssøknad må inneholde:

- Navn på ansvarlig søker
- Gnr/bnr på eiendommen hvor brenningen skal utføres
- En beskrivelse av mengden flomavfall som skal brennes og en beskrivelse av materialet flomavfallet inneholder (så godt det lar seg beskrive)
- Hvorfor det vurderes som nødvendig å brenne flomavfallet
- Kartgrunnlag som viser hvor brenningen skal foregå
- En beskrivelse av hvordan brannsikkerheten vil ivaretas under brenning.

Ved en innvilget dispensasjon for brenning av flomavfall er det ansvarlig søker selv som har ansvaret for at brenningen skjer under trygge kontrollerte forhold. Ansvarlig søker har også ansvaret for å selv varsle brannvesenet i forkant av brenningen, slik at de har muligheten til å kunne være til stede mens brenningen finner sted hvis de ønsker dette.

Det vil kun gis dispensasjon for brenning av flomavfall frem til 15. april da bålforbudet starter. Hver søknad om dispensasjon vil bli vurdert individuelt med fokus på forurensnings- og helserisiko. Det vil bli satt vilkår om at alt ikke-organisk materiale (f.eks. landbruksplast, annet søppel osv.) fjernes fra flomavfallet før brenning, så godt dette lar seg gjøre.

Næringsdrivende som benytter Kopla renovasjonsplass betaler egne priser for å levere næringsavfall. Avfall levert fra traktorer, lastebiler og kjøretøy registrert på næring er å regne som næringsavfall.

Kopla renovasjonsplass priser: [Kopla Renovasjonsplass - Rakkestad kommune.](#)

Du kan lese mer om dette på våre nettsider:

[Avfall som kan leveres på Kopla - Rakkestad kommune](#)

[Avfall som ikke kan leveres på Kopla - Rakkestad kommune](#)

[For næringsdrivende - Rakkestad kommune](#)

Hvorfor må du søke dispensasjon for å brenne organisk flomavfall?

Iht. *Forskriften* § 5. bokstav f. er halmbrenning i jordbruket unntatt forbudet om åpen brenning. Selv om halmbrenning som ledd i ordinær landbruksdrift er unntatt forbudet mot åpen brenning, gjelder dette unntaket kun for brenning av halm og planterester som oppstår som en naturlig del av jordbruksproduksjonen.

Det organiske flomavfallet består av en blanding av halm, ugras, sedimenter og annet materiale som er avsatt av flomvann, og regnes derfor ikke som ordinært landbruksavfall. Slikt avfall omfattes av *forskriften* og kan ikke brennes uten særskilt tillatelse. For å kunne gjennomføre brenningen må det derfor søkes om dispensasjon fra *forskriften*, slik at kommunen kan vurdere brannfare, miljøhensyn og eventuelle ulemper for omgivelsene før tiltaket eventuelt tillates.

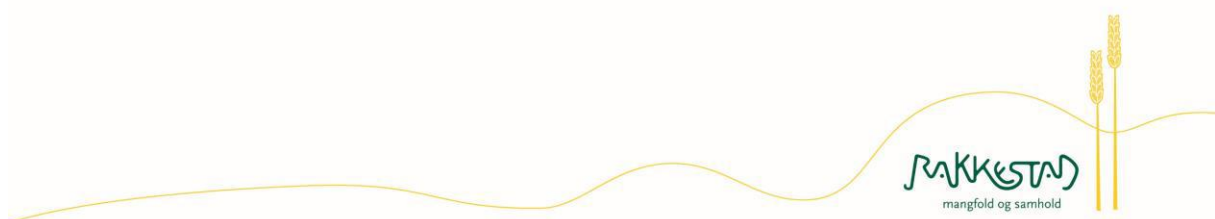
Ordinær halmbrenning og Regionalt miljøtilskudd (RMP)

Selv om halmbrenning i utgangspunktet er tillatt som en del av ordinær landbruksdrift etter brannregelverket, er dette ikke forenlig med vilkårene i Regionalt miljøprogram (RMP) i vår region. RMP-ordningen stiller krav om at halm ikke skal brennes, og gjennomføring av halmbrenning medfører derfor bortfall av RMP-tilskudd for det aktuelle arealet.

Dette innebærer at selv om brenning kan være lovlig etter *forskriften*, kan tiltaket likevel få økonomiske konsekvenser for søker gjennom tap av RMP-tilskudd. Ved en **godkjent dispensasjon** for brenning av organisk flomavfall vil det likevel være mulig å motta RMP-tilskudd for arealet, da det i slike tilfeller vil foreligge et dispensasjonsvedtak fra annet regelverk.

Fugleinfluensa

Det er påvist høypatogen fugleinfluensa (HPAI) på en svane på Torsnes i Fredrikstad kommune, og det er observert et økende antall syke og døde fugler i området den siste tiden.

Fugleinfluensa påvises jevnlig hos ville fugler flere steder i Norge gjennom året. Mattilsynet følger situasjonen nøye. Dersom det oppdages døde eller syke fugler, og man mistenker fugleinfluensa, er det viktig at Mattilsynet varsles. Mattilsynet vil vurdere om det skal tas prøver av fuglen.

Hva bør du gjøre om du finner døde eller syke fugler?

Dersom du finner syke eller døde fugler, bør du la dem være i fred. Om man ønsker å selv fjerne døde fugler, er det viktig å bruke god smittebeskyttelse. Bruk alltid engangshansker og munnbind, og vask hendene grundig med såpe og vann etterpå.

Døde fugler kan ikke kastes i restavfallet i områder med kjent eller mistenkt fugleinfluensasmitte. Mer informasjon om dette finner du på Mattilsynet.no.

Alle som har fjørfe og fugler i fangenskap må ta utgangspunkt i at ville fugler kan bringe med seg smitte av fugleinfluensa. Godt smittevern er svært viktig.

Dere finner mer informasjon på Mattilsynets nettsider:

[Fugleinfluensa | Mattilsynet](#)

Veterinærinstituttet har en oversikt over analyserte prøver som oppdateres jevnlig.

Eventuelle nye påvisninger finner dere informasjon om her:

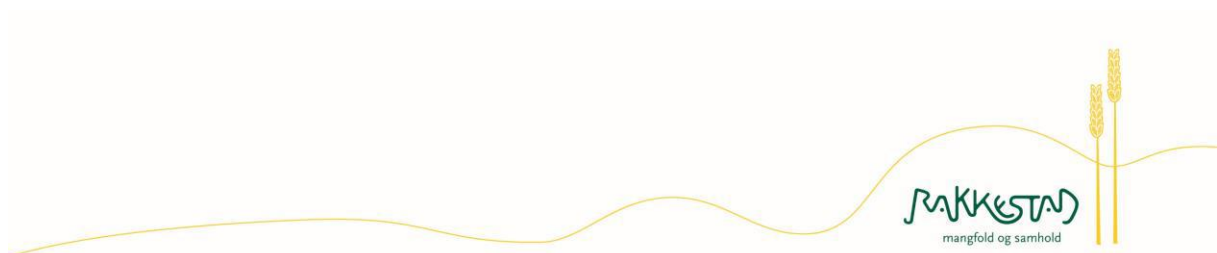
[Fugleinfluensa hos villfugl i Norge \(vetinst.no\)](#)

Ved innsamling av kadaver vil vi minne om viktigheten av å beskytte seg selv mot smitte. Se mer informasjon hos FHI:

[Råd for å forebygge smitte av fugleinfluensa til mennesker - FHI T](#)

Ny SMIL strategi 2026-2030 er på plass

Rakkestad kommune kan endelig si at vi har ny SMIL-strategi på plass. SMIL-strategien 2026-2030 har vært ute på høringsrunde til Statsforvalteren, Bondelaget og Vannområde Glomma Sør. Vi ønsker å takke for samarbeidet og for alle de gode høringsinnspillene vi mottok under høringsrunden.

SMIL strategien 2026-2030 ble vedtatt av Teknikkutvalget i møte 11. mars, og tredde i kraft i etterkant av høringsfristen 17. mars. I Teknikkutvalget sitt vedtak åpnes det opp for at administrasjonen som følge av mottatte høringsinnspill kan tilpasse planen iht. disse uten at planen må opp til ny politisk behandling. Det er derfor gjennomført mindre endringer i planen som følge av de høringsinnspillene vi mottok.

SMIL-søknader sendt inn etter 20. mars 2026 vil derfor bli behandlet etter Rakkestad kommune sin nye SMIL-strategi for 2026-2030. SMIL-søknader sendt inn før 20. mars vil derimot behandles etter den gamle SMIL-strategien.

Skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag

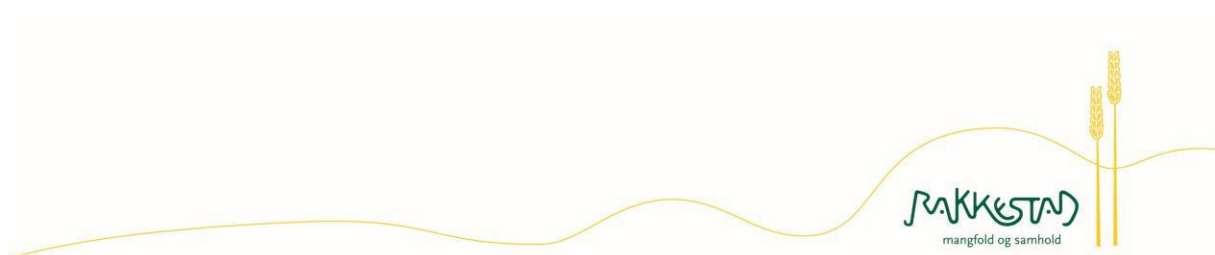
NVE har laget en veileder som handler om hvilke tiltak som kan gjøres uten å bryte reglene om kantvegetasjon. Flere regelverk har bestemmelser om kantsoner og kantvegetasjon. De mest sentrale lovene er vannressursloven, plan- og bygningsloven og landbrukslovgivningen.

Veilederen beskriver kantvegetasjonens viktige funksjoner og hvordan en kantsone bør være for å opprettholde disse. Den forklarer hvilke skjøtselstiltak som kan gjennomføres uten søknad til Statsforvalteren, samt hvilke tiltak som krever tillatelse. I tillegg gir den råd om hva det er viktig å huske på ved skjøtsel av kantvegetasjonen. Denne veilederen skal være et praktisk hjelpemiddel for forståelsen av lover og forskrifter på dette området. Veilederen behandler en rekke ulike typetilfeller som brukerne av regelverket vil kunne stå ovenfor, og erstatter NVEs veileder fra 2019.

Veilederen omfatter kantvegetasjon langs bekker, elver, tjern og innsjøer, inkludert øyer i innsjøer og større elver. Den gjelder imidlertid ikke for kantvegetasjon mot sjø.

[NVEs veileder for skjøtsel av kantvegetasjon langs vassdrag:](#)

- [Kantvegetasjonens viktige funksjoner](#)
- [Lovlig og ulovlig skjøtsel](#)
- [Skjøtselsråd](#)
- [Ny- eller re-etablering av kantsoner](#)
- [Tilskuddsordninger for etablering av kantvegetasjon](#)
- [Definisjoner](#)
- [Bildeeksempler](#)

Vanlige feil i søknader om produksjons- og avløsertilskudd i 2025

Det er flere feil som går igjen i flere av produksjonstilskuddssøknadene i 2025. For å forebygge at de samme feilene skal gjenta seg også i 2026, ønsker vi å gi litt informasjon rundt hvordan disse feilene kan unngås.

Nydyrking av arealer må ferdigattesters FØR det kan søkes produksjonstilskudd for arealet

For å kunne motta produksjonstilskudd for nye jordbruksarealer må **nydyrkingen være fullført og ferdigattestert av kommunen før arealet kan inngå i søknaden**. Dette skyldes at produksjonstilskudd ordningen kun omfatter arealer som faktisk er tatt i bruk til jordbruksdrift, og som oppfyller kravene til jordkvalitet, driftsmessig standard og miljøhensyn.

Nydyrkingsprosjekter skal ferdigattesters **FØR** arealene tas i drift, slik at kommunen har anledning til å dra ut på kontroll for å kontrollere at nydyrkingstiltaket er gjennomført iht. godkjent plan. Ferdigattest sikrer i tillegg at eventuelle miljøkrav er ivaretatt, og at arealet er egnet for produksjon. Uten ferdigattest regnes arealet som ikke ferdigstilt, og det kan derfor ikke godkjennes som tilskuddsberettiget.

Mangel på ferdigattestering av nydyrkingsprosjekter er en av de vanligste feilene vi ser i produksjonstilskuddssøknadene, og er en feil som enkelt kan unngås ved å sørge for at ferdigattest foreligger før søknad sendes. Ferdigstilling av et nydyrkingsprosjekt må sendes inn til kommunen **senest 1. august** for at arealet skal være tilskuddsberettiget samme søknadsår.

Driftsfellesskap og generasjonsskifte

Ved generasjonsskifte hender det at både avtroppende og påtroppende bonde ønsker å søke produksjonstilskudd. Det er viktig å være klar over at foretakene i slike tilfeller må ha en **klart separert økonomi og drift**. I tilfeller hvor foretakenes drift ikke er tydelig separert, må driften regnes som et driftsfellesskap og det skal opplyses om dette i produksjonstilskudd søknaden.

Dersom avtroppende og påtroppende bonde driver samme produksjon på samme gård, må det være et tydelig skille mellom produksjonene. Dersom avtroppende og påtroppende

bonde benytter samme maskinpark og driftsbygninger kan det være vanskelig å separere deres drift. To foretak kan bare søke samtidig uten at det oppgis at de er i et driftsfellesskap dersom driften er klart adskilt, for eksempel gjennom egne dyrehold, egne leiejorder og separate regnskap.

Hvis driften i praksis skjer i fellesskap, regnes dette som driftsfellesskap, og det skal opplyses om dette i søknaden. **Feilaktige eller manglende opplysninger kan føre til avkortning eller tilbakebetaling av tilskudd.**

Dersom det er tvil rundt innsending av søknader i et generasjonsskifte hvor påtroppende bonde har begynt sin drift uten at avtroppende bonde har avsluttet sin drift enda, anbefales det å ta kontakt med kommunen i god tid før søknadsfristen for veiledning.

Det minnes om at det er viktig at avtrappende bonde beholder sitt organisasjonsnummer frem til alt kornet er levert.

Produksjonstilskudd (PT) opp mot grasdekte kantsoner og regionalt miljøtilskudd (RMP)

Et tilbakevendende problem i søknadene er at samme areal blir meldt inn både som *Korn og annet frø til modning* i produksjonstilskuddet (PT) og som *Grasdekt kantsoner i regionalt miljøtilskudd* (RMP). Dette er ikke tillatt, og arealene må trekkes fra arealene det søkes om produksjonstilskudd for i PT-søknaden.

I en grasdekt kantsoner dyrkes det ikke korn (bortsett fra ved gjenlegg, skriv da en kommentar i søknaden). Dette arealet må derfor legges inn under kode 294 - Areal i drift, men ikke berettiget produksjonstilskudd, eller Fulldyrket/overflatedyrket eng dersom gresset på arealet høstes eller beites i PT-søknaden.

Dette gjelder også arealer som er ute av drift av ulike grunner, f. eks små områder det er vanskelig å komme til med traktoren, bratte arealer osv. Disse arealene kan oppgis under kode 292 - Fulldyrket og/eller overflatedyrket areal ute av drift. [Gårdskart](#) er et nyttig verktøy å bruke dersom du er usikker på hvilke områder som er registrert som fulldyrket mark i kartet, men som du ikke dyrker noe på.

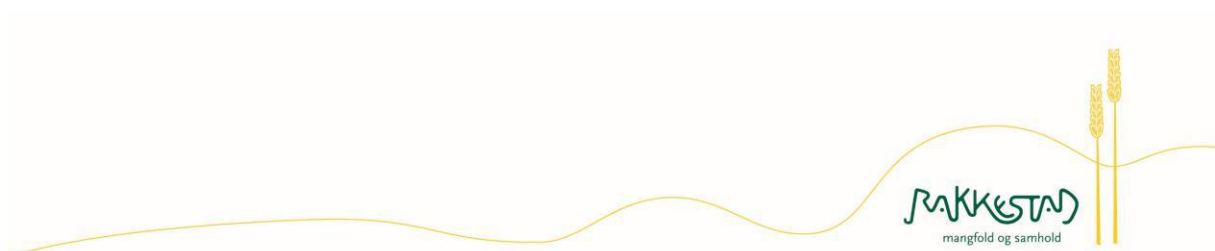
For å unngå avkortning og feilutbetalinger er det viktig at kantsoner legges under riktig vekst i produksjonstilskuddssøknaden. Er du i tvil så ta kontakt med kommunen **i god tid før søknadsfristen for veiledning.**

Sau og geit – når er du berettiget produksjonstilskudd?

Har du få sauer eller geiter og lurer på om du er berettiget produksjonstilskudd? Sjekk ut tabellen under, og ta kontakt med oss dersom du har spørsmål.

	Tilskudd til husdyrhold	Beitetilskudd: Beitet i 16 uker på <u>innmarksbeite</u> hvor 50% av grovfôret kommer fra beitet?	Beitetilskudd: Beitet i 5 uker på <u>utmarksbeite</u> hvor 50% av grovfôret kommer fra beitet?
Slakt til eget bruk	NEI	JA	JA
Har salg av slakt, ull, skinn eller livdyr	JA	JA	JA
Ingen slakt	NEI	JA	JA
Bygger opp besetning?	JA* – MEN med forbehold. Skriv en kommentar i søknaden.	JA	JA

**Hvis du bygger opp besetningen må du kunne vise til faktisk besetningsøkning. Dette kan dokumenteres ved at faktiske besetningstall øker fra et søknadsår til det neste. Ved oppbygging av besetning hvor besetningstallene ikke øker mellom søknadsårene – skriv en kommentar i søknad om årsaken til dette. Dersom det foreligger forhold utenom foretakets kontroll som forsinker besetningsoppbyggingen kan dyrene likevel vurderes til å oppfylle kravene om vanlig husdyrproduksjon.*

Behov for AR5 oppdatering

Stemmer kartgrunnlaget over dine arealer med virkeligheten? NIBO begynte i 2025 sitt periodiske vedlikehold av sitt arealressurskart (AR5) for Rakkestad kommune. NIBIO gjennomfører periodisk ajourhold av AR5 ca. hvert 4 år for å sikre at deres arealressurskart skal stemme så godt det lar seg gjøre med virkelige forhold.

I forbindelse med NIBIO sitt periodiske ajourhold kan det ha blitt gjort omklassifiseringer av dine arealer. Det er derfor viktig at alle går inn på [Gårdskart.no](https://gardskart.no) og sjekker om arealene dine er korrekte. Oppdager du feil i kartgrunnlaget må du melde inn feilen **i god tid** før søknadsfristen for produksjons- og avløsertilskudd del 2, slik at kommunen har anledning til å kunne korrigere eventuelle feil.

Det er NIBIO sitt arealressurskart (AR5) som danner grunnlaget for arealtilskudd, og det er derfor viktig å sikre seg at kartgrunnlaget er korrekt for å sikre at riktig tilskudd tildeles. Kommunen gjennomfører ofte sine feltbefaringer for å oppdatere AR5 i juni og juli, og det er derfor viktig at eventuelle feil meldes inn så tidlig som mulig. **Siste frist for å melde inn behov om AR5 oppdatering er 1. august.**

Risikobasert kontroll 2026

Vi er nå i den perioden hvor kommunen jobber for fullt med å utarbeide sin risikobaserte kontrollplan for 2026, for kontroll av søknadene om produksjons- og avløsertilskudd (PT), Regionalt miljøtilskudd (RMP) og de regionale miljøkravene. Kontrollen vil hovedsakelig foregå i to omganger, hvorav noen foretak vil bli trukket ut til kontroll nå i mars/april. De aktuelle foretakene vil motta et varsel om risikobasert kontroll en av de nærmeste dagene.

Den andre runden med risikobasert kontroll vil bli gjennomført i oktober/november, etter søknadsfristen for produksjons- og avløsertilskudd del 2. De aktuelle foretakene for kontroll i runde to vil motta et varsel av kontroll nærmere kontrolltidspunktet.

Noen kontroller for regionale miljøtilskudd og regionale miljøkrav vil være aktuelt å gjennomføre i løpet av sommerhalvåret. De foretakene dette eventuelt er aktuelt for vil motta nærmere informasjon om dette.

Varslet om risikobasert kontroll vil bli sendt via Altinn, så vær på vakt. Er ditt foretak et av de heldige utvalgte som får lov til å få besøk av oss på landbrukskontoret?

